

YMPÄRISTÖVALIOKUNNAN LAUSUNTO 4/2014 vp

Valtioneuvoston kirjelmä yhteisen maatalous- politiikan uudistamista koskevista komission ehdotuksista

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Suuri valiokunta on 20 päivänä tammikuuta 2014 lähettänyt jatkokirjelmän 6. MMM 30.01.2014 asiassa valtioneuvoston kirjelmä yhteisen maatalouspolitiikan uudistamista koskevista komission ehdotuksista U 69/2011 vp ympäristövaliokunnalle mahdollisia toimenpiteitä varten.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- neuvotteleva virkamies Mirja Kiviranta ja neuvotteleva virkamies Pia Lehmusvuori, maa- ja metsätalousministeriö.

Lisäksi kirjallisen lausunnon on antanut:

- ympäristöministeriö
- Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
- Suomen luonnonsuojeluliitto ry.

Viitetiedot

Valiokunta on aikaisemmin antanut asiasta lausunnot YmVL 11/2011 vp, YmVL 14/2012, YmVL 15/2012 vp, YmVL 4/2013 vp ja YmVL 19/2013 vp.

VALTIONEUVOSTON JATKOKIRJELMÄ

Ehdotus

Komission delegoitujen asetusten luonnokset yhteisen maatalouspolitiikan uudistukseksi ovat olleet komission sisäisessä pääosastojen välisessä konsultaatiossa tammikuun 2014 puoliväliin asti. Komissio hyväksynee asetukset maaliskuun 2014 alkupuolella. Euroopan parlamentilla tai neuvostolla on mahdollisuus vastustaa asetuksen voimaantuloa kahden kuukauden kuluessa asetuksen tiedoksisaannista (arviolta 10.5.2014 asti).

Tuki- ja palkkiojärjestelmiä koskevissa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksissa on vahvistettu järjestelmien ja tukien saamisen edellytykset. EU:n kokonaan rahoittamia suoria tukia koskevat perussäännökset on säädetty yhteisen maatalouspolitiikan tukijärjestelmissä viljelijöille myönnettäviä suoria tukia koskevista säännöistä ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 637/2008 ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 73/2009 kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU)N:o 1307/2013. Komission ehdotus delegoiduksi

asetukseksi täydentää edellä mainittua asetusta näiden tukijärjestelmien yksityiskohtaisilla säännöksillä.

Maatalousuudistuksen myötä suorien tukien järjestelmään tulee uusi tukimuoto ilmaston ja ympäristön kannalta suotuisten maatalouskäytäntöjen tukemiseen. Tästä ns.viherherryttämistuesta säädetään suorien tukien perusasetuksessa. Viherherryttämistuen kolme toimenpidettä ovat viljelyn monipuolistaminen, pysyvän nurmen säilyttäminen ja ekologinen ala. Suorien tukien perusasetuksen mukaan viljelijä voi täyttää viherherryttämistuen ehtoja vastaavilla ympäristökorvauksen tai sertifiointijärjestelmän vaatimuksilla, jollei jäsenvaltio rajoita viljelijän valinnanmahdollisuutta. Delegoidussa asetuksessa säädettäisiin vastaaviksi toimiksi hyväksyttävien sertifiointijärjestelmien vaatimuksista. Lisäksi annettaisiin säännökset vastaavuuden käytöstä aiheutuvasta ympäristökorvauksen vähentämisestä silloin, jos vastaavuus on toteutettu kolmen suorien tukien asetuksen liitteessä IX tähdellä merkityn toimen avulla (talviajan kasvipeite, välikasvit ja tietyt vaatimukset täyttävä ilman lannoitteita ja/tai kasvinsuojeluaineita tapahtuva tuotanto). Muilta osin vastaavuuden käytöstä aiheutuvasta ympäristökorvauksen vähentämisestä säädettäisiin maaseudun kehittämistä koskevassa delegoidussa asetuksessa. Viljelyn monipuolistamisvaatimuksessa kasvien osuukien laskennassa huomioon otettavan ajanjakson tulisi olla edustavin osa viljelykautta. Lisäksi säädettäisiin siitä, miten seoskasvustot otetaan huomioon kasvien määrittämisessä.

Pysyvän nurmen vaatimuksen osalta annettaisiin yksityiskohtaiset säännökset ympäristöllisesti herkkien pysyvien nurmialojen määrittämisestä, kansallisella tai alueellisella tasolla seurattavan pysyvän nurmen viiteosuuden laskennasta sekä viljelijää koskevista vaatimuksista. Suorien tukien perusasetuksessa annetaan jäsenmaille mahdollisuus nimetä myös muita ympäristöllisesti herkkiä pysyviä nurmia säilytettäväksi Natura-alueilla sijaitsevien pysyvien nurmien lisäksi. Lisäalueiden nimeämisen tulisi perustua yhteen tai useampaan delegoidussa asetuksessa mainittuun kriteeriin, kuten maaperän

orgaanisen hiilen korkeaan määrään tai maaperän korkeaan eroosioriskiin. Jos viljelijä on muuttanut Natura-alueilla tai jäsenmaan mahdollisesti nimeämällä muilla ympäristöllisesti herkillä alueilla sijaitsevia pysyviä nurmia muuhun käyttöön, jäsenvaltion tulisi määrätä hänelle velvoite palauttaa ala pysyväksi nurmeksi.

Kansallisella tai alueellisella tasolla seurattavan pysyvän nurmen viiteosuuden säilyttämiseen liittyen jäsenvaltio voisi ottaa käyttöön ns. ennakkolupamenettelyn, jolloin viljelijä ei voisi muuttaa pysyvän nurmen alaa muuhun käyttöön ilman viranomaiselta saatavaa ennakkolupaa. Jos pysyvän nurmen viiteosuus on alentunut yli 5 %, jäsenvaltion olisi asetettava velvoite ennalistaa maata pysyväksi nurmeksi ja asetettava säännöt sen estämiseksi, että pysyvien nurmien alaa muutetaan muuhun käyttöön. Asetuksessa säädettäisiin kunkin ekologisen alan osalta tarkemmat käyttömahdollisuudet ja -rajoitukset sekä useiden alojen osalta vähimmäis- tai enimmäisleveys. Ekologisia aloja voivat suorien tukien perusasetuksen mukaan olla kesantoalat, terrassiviljelmät, maisemapiirteet (esimerkiksi täydentävien ehtojen mukaiset maisemapiirteet, pensasaidat, puut, pellon reunakaistat, ojat), suojakaistat, peltometsätalouden hehtaarit, metsänreunakaistat tukikelpoisilla hehtaareilla, lyhytkiertoisien energiapuun alat, tietyt metsitetyt alat, kerääjäkasvien ja viherpeitteen alat sekä typensitojakasvien alat. Delegoidun asetuksen mukaan esimerkiksi kesannolla ei voisi olla maataloustuotantoa. Maisemapiirteiden alatyypeistä jäsenvaltio voisi päättää hyväksyä vain osan. Metsänreunakaistoilla jäsenvaltio voisi sallia ja/tai kieltää maataloustuotannon. Kerääjäkasveiksi tai viherpeitteeksi hyväksyttävillä aloilla voisi kasvaa vain seoskasvustoja tai pääkasvin alle kylvettävää nurmea, eikä syksyllä kylvettäviä kerääjäkasveja hyväksyttäisi. Jäsenvaltion tulisi vahvistaa lista hyväksyttävistä typensitojakasveista.

Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto katsoo, että uudistuksen toimenpanossa tulee päästä nopeasti eteenpäin. Komission delegoitua säädöstä koskevassa luon-

noksessa on kuitenkin vielä alla luetellut ongelmakohdat, joihin valtioneuvosto pyrkii edelleen vaikuttamaan ja hakemaan esitettyä parempia ratkaisuja. Valtioneuvosto näkee asetusluonnoksen keskeiseksi ongelmakohdaksi viherryttämistuen ekologisen alan osalta liian alhaiset typensitojakasvien, kerääjäkasvien ja viherpeitteen, maataloustuotannossa olevien metsänreunakais- tojen sekä kesannon painokertoimet. Näiden alojen korkeammat painokertoimet olisivat perusteltuja ottaen huomioon Eurooppa-neuvoston vuoden 2013 helmikuussa tekemät päätelmät siitä, että viherryttäminen tulee toimeenpanna tavalla, joka ei vaadi maan poistamista tuotannos-

ta ja siten, että vältetään maanviljelijöiden aiheuttamat tulojen menetykset. Korkeammat painokertoimet em. ekologisilla aloilla olisivat perusteltuja niiden ympäristöhyötyjen ja houkuttelevuuden lisäämisen vuoksi.

Kesannon kohdalla olisi tullut mainita, että syyskylvöisten kasvien kylvö kesannolle loppukesästä olisi mahdollista. Kerääjäkasveilla ja viherpeitteellä asetuksessa ehdotettujen seoskasvustojen lisäksi myös yhden kasvin kasvustot edistäisivät kerääjäkasvien ja viherpeitteen kylvöhalukkuutta, samoin mahdollisuus kylvää syyskylvöisiä kasveja kerääjäkasveiksi.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

EU:n yhteisen maatalouspolitiikan uudistamista koskevat keskeiset päätökset tehtiin viime vuoden lopulla. Valiokunta toteaa, että monet komission alkuperäisten asetusehdotusten ehdotukset maatalouspolitiikan uudistamiseksi muuttuivat käsittelyn edetessä EU:n ympäristön- ja luonnonsuojelun kannalta vähemmän vaikuttaviksi; erityisesti tämä koskee maatalouden vesiensuojelun ja monimuotoisuuden säilyttämisen sekä ilmansuojelun tavoitteiden saavuttamista.

Komission delegoituja säädöksiä koskevat ehdotukset sisältävät ympäristölliseltä kannalta tärkeää yksityiskohtaista sääntelyä, jolla yhteisen maatalouspolitiikan uudistuksen säännökset tarkentuvat. Valiokunta toteaa, että EU:n kokonaan rahoittamaa maatalouden suorien tukien järjestelmää koskeva komission delegoidun asetuksen luonnos sisältää säännöksiä muun muassa perustuesta, viherryttämistuesta ja tuotantoon sidotuista tuista. Viherryttämistuki eli tuki ilmastolle ja ympäristölle suotuisista maatalouskäytännöistä on kaikille jäsenmaille pakollinen, vuonna 2015 käyttöön otettava uusi tukimuoto suorien tukien järjestelmässä. Viherryttämistuen toimenpiteet ovat viljelyn monipuolistami-

nen, pysyvän nurmen säilyttäminen ja ekologisen alan vaatimus.

Valiokunta pitää tärkeänä viherryttämistuen ekologiseen alaan hyväksyttävien alueiden painokertoimien tarkastelua jatkovalmistelussa siten, että eri vaihtoehdot ovat keskenään tasapainossa ja suotuisat ympäristövaikutukset näkyvät painokertoimien arvoissa selkeästi. Valiokunta muistuttaa, että viherryttämistoimenpiteiden tavoitteena oli muodostua täydentävien ehtojen vaatimuksia tiukemmiksi ympäristövaatimuksiksi. Valiokunta korostaa myös sitä, että maatalouden ympäristö- ja ilmastokorvausten ja viherryttämisen yhteensovittamisessa tulee pitää huoli siitä, ettei samasta toimenpiteestä makseta päällekkäisiä korvauksia.

Valiokunta toteaa, että ehdotettava sääntely voi lisätä byrokratiaa ja valvontaa. Tukijärjestelmiä on kyettävä yksinkertaistamaan ja tekemään ympäristötoimenpiteisiin osallistuminen viljelijälle joustavaksi ja kustannustehokkaaksi. Valiokunta painottaa myös sitä, että ympäristökorvausjärjestelmän tulee olla sekä viljelijän että hallinnon kannalta mahdollisimman yksinkertaisesti toteutettavissa.

Lausunto

Lausuntonaan ympäristövaliokunta ilmoittaa,

*että se yhtyy asiassa valtioneuvoston
kantaan korostaen edellä esitettyjä nä-
kökohtia.*

Helsingissä 26 päivänä helmikuuta 2014

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Martti Korhonen /vas	Jari Lindström /ps
vpj.	Rakel Hiltunen /sd	Eeva-Maria Maijala /kesk
jäs.	Tarja Filatov /sd	Tapani Mäkinen /kok
	Christina Gestrin /r	Martti Mölsä /ps
	Timo Heinonen /kok	Sari Palm /kd
	Pauli Kiuru /kok	Raimo Piirainen /sd
	Jukka Kärnä /sd	Mirja Vehkaperä /kesk.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Jaakko Autio.

ERÄVÄ MIELIPIDE

Perustelut

Esityksessä on kyse komission ehdotuksista yhteisen maatalouspolitiikan uudistamista koskevista asioista uudelle rahoituskaudelle 2014—2020. Perussuomalaisten valiokuntaryhmä on suhtautunut ja suhtautuu yhä edelleen kriittisesti koko esitykseen, sillä viljelijöiden ja koko suomalaisen maaseudun säilymistä, selviytymistä ja toimeentuloa on ajettu järjestelmällisesti alas niin Euroopan unionissa kuin maamme hallituksenkin toimien osalta jo vuosien ajan. Tästä kertoo sekin, että koko tuen määrä laskee huomattavasti tulevalla kaudella. Tämän vuoksi valiokuntaryhmämme ei ole ollut tyytyväinen saatettuun neuvotteluratkaisuun yhteisen maatalouspolitiikan uudistamista koskevassa asiassa.

Toisaalta valiokuntaryhmämme on yhä enenevässä määrin huolestunut myös siitä, että ns. "viherryttämiskauteen" perustuva järjestelmä lisää viljelijöiden byrokratiaa sekä hallinnollista taakkaa entisestään. Tässä yhteydessä on todellinen vaara olemassa myös siitä, että suomalaisia viljelijöitä rangaistaan entisestään, jos he ovat ilmoittaneet pellojensa viherryttämispinta-alat sähköisessä muodossa Euroopan unionille eri kokoisiksi kuin ne todellisuudessa ovat. Tällaisen tilanteen eteen joutuminen on täysin mahdollista sekä todennäköistä, koska maamme pel-

lot ovat hyvin epäsymmetrisiä, melko pieniä ja metsän reunustamia. Tämän johdosta edellä mainitut mittaustulokset voivat vaihdella suuresti. Tätä pelto-ongelmaa on puolestaan esimerkiksi komission vaikea käsittää, minkä johdosta maamme viljelijät joutuvat syyttöminä kärsimään tilanteesta muun muassa rahallisesti. Tämä luonnollisesti haittaa suuresti viljelijöiden varsinaista työtä ja toimeentuloa sekä heille jo velvoitettujen ympäristösuojelutoimien toteuttamista.

Lopuksi perussuomalaisten valiokuntaryhmä haluaa yhä edelleen kiinnittää todellista huomiota siihen, että hallinnollisen taakan vähentäminen niin unionissa kuin muutoinkin otetaan vakavasti ja siihen puututaan konkreettisesti. Se, että ongelmasta puhutaan vuosikaudet ilman, että mitään tapahtuu, ei ole perussuomalaisten mielestä hyvää asioiden hoitoa eikä kenenkään etu.

Mielipide

Edellä olevan perustella esitämme,

että valiokunta ottaa edellä olevan huomioon ja ei yhdy valtioneuvoston kantaan.

Helsingissä 26 päivänä helmikuuta 2014

Jari Lindström /ps
Martti Mölsä /ps